

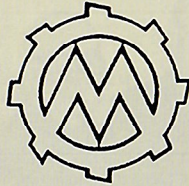
TEKNIKAN WAIHEITA

TEKNIK I TIDEN

TEKNIKAN
MUSEOLEHTI

3/93 lokakuu
11. vuosikerta

ISSN 0780-5772

Kustantaja
Suomen Teknillinen Museoyhdistys –
Tekniska Museiföreningen
i Finland

Päätoimittaja
Martti Kajaste

Toimitus
Martti Kajaste
Vanha Pisantie 9 F
02280 Espoo
puh. 90-883 893 (iltaisin)

Toimituskunta
Carl-Fredrik Geust
Pertti Kaarna
Martti Kajaste
Karl-Erik Michelsen
Osmo Simola
Aarre Terho
Lea Väkeväinen

STMY:n jäseneksi ilmoittautumiset,
lehden tilaukset, osoitteenmuutokset
Matti Krank
Laurinlahdentie 12 E
02320 Espoo
puh. 90-8017 830 (iltaisin)

Ilmoitukset
Kieliverstas Oy
Puh. (90) 4771 117 tai 8042 132

Seuraava numero Tekniikan Waiheita
ilmestyy joulukuussa 1993

Aikakauslehtien Liiton jäsen

Paino
Meripaino Oy 1993

Monumentaalinen energiatekniikan historia

Tänä vuonna, kymmenvuotisen intensiivisen työn tuloksena, on saatu päätökseen teknis-historiallinen tutkimus energian tuottamisesta ja käytöstä Suomessa 1840 – 1980. **Suomen energiatekniikan historia** on juuri ilmestynyt Tampereen teknillisen korkeakoulun julkaisusarjassa.

Ajatus maamme energiatekniikan historian laatimisesta syntyi Suomen Teknillisen Seuran piirissä 1979. Työ käynnistyi parin vuoden alkuvaiheiden jälkeen Tampereen teknillisen korkeakoulun projektina. Tavoitteeksi asetettiin täydellinen selvitys maamme energian tuottamisen ja käytön kehityksestä ja siihen vaikuttaneista tekijöistä yhteiskunnan kaikilla sektoreilla, alkaen esiteollisesta ajasta nykypäiviin asti.

Tutkimustyö on suoritettu professori *Risto Keskinen* johdolla. Teoksen kirjoittajien luettelo käsittää 28 asiantuntijaa, joista jokainen vastaa omasta tutkimusosuudestaan. Kautta linjan näkyy kuitenkin projektin vetäjän persoonallinen ja tasapainottava ote.

Nyt ilmestyneen teoksen asiasisältö kattaa otsikossa mainitut tavoitteet saumattomasti. Energian tuotannossa tapahtunutta kehitystä käsitellään sekä yleisellä tasolla että yksityiskohtaisesti. Huomioon on otettu kehityksen taustatekijät sekä maamme teollistumisen historiallinen porrastus. Energian päätuotantomuotojen eli vesivoiman, lämpövoiman ja ydinvoiman sekä polttoainehuollon kehitystä seurataan johdonmukaisesti. Tämän ohella kerrotaan myös energian marginaalisten tuotantomenetelmien, kuten tuulivoiman, aaltoenergian ja aurinkopaneelien käyttökokeista. Energian käytön kehitystä teollisuudessa, palveluelinkeinoissa, julkishallinnossa ja yksityistaloudessa on selostettu seikkaperäisesti. Samalla on tutkittu kansallisen energiapolitiikan ilmiöitä, unohtamatta uusiakaan suuntauksia.

Sähkötekniikka liittyy kiinteästi energian tuotannon, siirron ja jakelun soveluksiin. Tälläkin alueella teos antaa selkeän kuvan historiallisesta kehityksestä. Perusteellinen on myös katsaus energiahuoltoon liittyvään lainsäädäntöön ja alan organisaatioihin.

Teokseen liittyy laaja tilasto-osa. Paitsi tietoja energian hankinnasta ja käytöstä se sisältää yksityiskohtaiset tilastot voimakoneistojen valmistuksesta.

Tekniikan historia on olennainen osa ihmiskunnan historiaa. Kulttuurin synty ja kehitys samaistuvat paljolti teknisen osaamisen saavutuksiin. Erityisesti energiatekniikan kehitys nivoutuu yhteiskunnan taloudelliseen ja henkiseen kehitykseen. – Kansallinen energiatekniikan historia on osa kansallista kulttuurihistoriaa.

Nyt valmistunut teos antaa aukottoman, kiinnostavan ja kiehtovan kuvan maamme energiatekniikan kehityksestä. Toisaalta se antaa terveellisen muistutuksen siitä, että kehitys ei pysähdy. Tästä pieni esimerkki: sähkön suurproduktio ja siirto ovat toisen maailmansodan jälkeen joutuneet kaikkialla enenevään julkiseen valvontaan. Eräissä Länsi-Euroopan maissa ne on jopa kansallistettu. Mutta 90-luvulla suunta näyttää muuttuvan. Kilpailurajoitukset poistuvat, energiatalous vapautuu, organisaatiot uudistuvat. – Energiainhistoria ei tunne stagnaatiota. Se ennustaa uusiutuvaa kehitystä, uusia teknisiä innovaatioita.

Sisältö:

Vääksyn vesimylly- ja sähkölaitosmuseo	2
Monumentaalinen energiatekniikan historia	3
Yli 20 vuotta Tekniikan museon talkootyötä	4
Englannin matkan innoituksia. Tulevaisuus on avoin	9
Thomas Newcomen ja hänen atmosfäärinen höyrykoneensa	12
Tekniikan historian tutkimus etenee	13
Puhallinkone ja senaattorit	14
Edvard Wegelius in memoriam	15